

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXXI.

Celovec, 17. svečana 1912.

Št. 7.

Tako dela Slovenska Ljudska Stranka!

(Govor poslanca dr. Kreka v proračunski
debatí kranjskega deželnege zbora, dne 7.
februarja 1912.)

V proračunski debati, ki se je vršila dne 7. februarja t. l. v seji kranjskega dež. zbora, je poročevalec dr. Krek tako sijajno proslavil delo večine S. L. S. in deželnege odbora naše vojvodine in ob tej priliki s takim žgočim sarkazmom ošibal liberalce, da je njihova žalostna predrznost pod njegovimi udarci nemela. Toda, govori naj dr. Krek sam:

Visoka zbornica! Obžalujem, da naš deželni glavar s tako strogostjo varje dostojnost v tej zbornici, da ni mogoče, da bi se na tem mestu tako jasno in razločno, z ravno istimi izrazi in na ravno isti način od strani gospodov na desni strani govorilo, kakor se je govorilo po različnih zakotnih gostilnah, v Spodnjem in Zgornjem Logatcu, v Trnovem in v Šiški. (Veselost.) Jaz bi želel, da bi tukaj z ravno istimi besedami nastopili in bi se nam dala priložnost, da nanje odgovorimo, želel bi, da bi vse tiste zabavljice in psovke, ki so se izrekle ustmeno in pismeno, tiskano in hektografirano (Veselost.) čisto jasno in z ravno istimi besedami prišle na dnevni red v tej zbornici. Žalibog, da se mi ta želja ne more izpolniti, ker bi gospod glavar tega ne dovolil. (Veselost.)

Proračunska debata mora rešiti gotova vprašanja v interesu cele dežele, rešiti se mora danes vprašanje, ali je v resnici to naše gospodarstvo bankrotno, za nič, ali se je res le zapravljalo in kradlo, ali je res brezvestnost lastnost tistih, ki deželni odbor vodijo.

Da ta namen dosežem, bi stopil na stališče našega volivca, na stališče tistih, ki so nam zaupali v roke gospodarstvo naše dežele, na stališče našega ljudstva. Treba je torej, da se z našim volivcem pogovorimo; naš volivec ima svoje nazore, si ustvarja na

svoj način svoje sodbe, čujmo, kaj poreče on o našem gospodarstvu!

Vprašam torej našega volivca: Kaj sodiš o deželnem gospodarstvu? Kaj sodiš o tem, kar se je že zgodilo in izvršilo, kaj sodiš o tem, kar nameravamo še storiti? Rekel bo naš volivec najpreje:

Deželni odbor, kakršen je danes, je postal pravi ljudski dom. (Veliko pritrdjevanje.) To bo rekel najpreje. Tu, pri tem deželnem odboru, je prost vstop za vsakogar izmed nas. (Tako je!) Tu najde vsak prijazno besedo in prijazen svet. In če temu volivcu povem: Prijatelj, to dejstvo se kaže tudi v številkah, leta 1908. je rešil naš deželni odbor nad 16.500 aktov, leta 1909. nad 20 tisoč, leta 1910. nad 22.000, leta 1911., ne všteti vsega, kar je rešil stavbni urad, nad 23.000, in večina tega se nanaša na zadeve deželne kulture, potem bo ta naš volivec vedel, da se tukaj res dela. Odborniki so pridni, uradniki so pridni, tu se res veliko delo izvršuje!

In če bo naš volivec vprašal, koliko pa ti deželni odborniki zase zahtevajo, kako so dragi, če bi vprašal, koliko zaslužijo za to, da delajo od zore do mraka, od mraka do dne, potem mu lahko odgovorim, remuneracije za odbornike so ostale iste, kakor so bile pred dvajset leti! In če povem še, s kakšno vnemo, marljiv kakor čebela, s kakšno inteligenco dela naš dr. Lampe, (Viharno ploskanje.) potem bo vedel in spoznal, kako to ogromno delo ni za denar, ni za osebni dobiček, ampak ga diktira globoka ljubezen do zemlje, idealna, velika ljubezen do našega ljudstva! (Viharno pritrdjevanje in ploskanje.)

Če potem vprašam posebič našega kmeta, kaj naša večina, naš deželni odbor zanj dela, če ga vprašam, naj on razsodi, kakšno je gospodarstvo v deželi, mi bo kmet, naš volivec rekel: Za naš stan se preje ni ničesar zgodilo (Veliko pritrdjevanje.), nič ni kmet pomenil, reklo se je od nas od strani onih gospodov: To je sirov kmetavzar, za manjvredne so nas imeli (Tako je!), nič jim nismo veljali, danes pa vem, da se name gleda in da se v dejanju izvršuje, kar se je

preje le pri pijači poudarjalo: kmet je stebber države! Danes bo rekel, da ve, koliko se zanj dela, dela v vseh ozirih, na vseh poljih.

Naj navedem le nekatere številke!

Če se oziram na kmetijski pouk, koliko se zanj skrbi, bo zažarelo oko našega kmeta in z globoko hvalečnostjo bo zahvaljeval naš deželni odbor, če mu povem, da se je — ne oziraje se na grmsko kmetijsko šolo — dovolilo učiteljem za kmetijski pouk nagrade leta 1908 4000 K, leta 1909 3000 kron, leta 1910 6929 K, leta 1911 6000 K; za lastno izobrazbo v kmetijskem oziru pa se mu je dalo leta 1910 2748 in leta 1911 1787 K. In če bom predložil številke za gospodinjске šole in gospodinjске tečaje, ki jih razun Nižjeavstrijske ne prireja dozda še nobena druga avstrijska dežela, bodo povzdignila svoj glas kmečka dekleta in naše matere in se zahvaljevale deželnemu odboru, ki je toliko storil za gospodinjško izobrazbo našega ženstva. Leta 1908 se je izdalo v ta namen 2000 K, leta 1909 4492 K, leta 1910 že 10.664 K in leta 1911 13.892 K. (Čujte!) Za mlekarški tečaj na Vrhniki, ki nima od nje ga dobička samo naša dežela, ampak tudi sosedne dežele, ki pošiljajo na ta tečaj svoje sinove, se je potrošilo leta 1909 3484 K, l. 1910 3432 K, leta 1911 2905 K, za kmetijske tečaje leta 1909 1200 K, leta 1910 3606 K, leta 1911 3535 K. Bilo je predavanj na teh tečajih leta 1909 20, leta 1910 35, leta 1911 80, na živinorejskih tečajih na Vrhniki in v Selcih pa se je vršilo 45 predavanj. (Čujte!) Omenjam končno poučna potovanja, iz katerih so naši kmetovalci prinesli toliko koristnega nazaj v domovino in ki bodo imela za posledico, da naš kmet, podučen v najvažnejših panogah kmečkega gospodarstva, ne bo nosil več dragega denarja za plemensko živino in drugo v tujino, ampak doma priredil, kar mu je potrebno. Za ta potovanja se je izdalo leta 1910 5265 K, leta 1911 pa 433 K.

Vsega skupaj se je za kmetijski pouk izdalo leta 1908 6000 K, leta 1909 12.177 K, leta 1910 31.645 K in leta 1911 28.553 K!

Vseh teh predavanj, ki jih je deželni odbor priredil, se je povprečno 15 tisoč ljudi

Podlistek.

Tine in Barigeljc.

Kaj je Barigeljc v laško-turški vojni doživel.

(Dalje.)

Kako pa je bilo z moškimi, si pa lahko sami mislite; sicer so v Evropi bili ljudje navajeni, da so se, če so samo slišali o turških rdečih hlačah govoriti, sesedli na

tla kakor mehko kuhani žgančki v piskru; pa tukaj je bilo drugače. Ko so Turki videli laške mule in na njih Lahone s širokimi klobuki in kanone, ki so zijali na turške hlače kakor v Celovcu lintvern na majnikove hrošče in ko so nad njihovimi glavami plavali luftbaloni, iz katerih niso padale solcburgarske hruške, fige in dateljni, ampak granate, iz katerih se je vsulo vedno toliko svinčenega zrnja in drugih takih šegetajocih stvari, da so vsi turški očetje pri izvanredni občinski seji soglasno sklenili:

Salem alejkum, to pa šegeče bolj, kakor poper, udajmo se!

In na visokem stolpu, takozvanem minaretu, kjer nočni čuvaj s sovami slepe miši lovi, potegnili so neko belo cunjo, ki je bila že razcefrana, kakor bi jo coprnice že sto let krtale, kar je bilo znamenje, da naj kacelmaherji nehajo kaditi s smrdljivim dimom. Lahonom že samim ni bilo dosti za to pritiskanje na puške, zakaj v želodcu jim je že krulilo in cvililo, kakor pri kakem vozu, pri katerem kolesa že 20 let niso videla čudotvorne moči svinjske masti.

In prinesli so ključje mesta, tako velike, da sta jih dva Turka komaj nesla in izročili so jih laškemu generalu in rekli so, da jih zelo veseli če so prišli Lahi malo anektirat posebno tudi, da vidiijo Barigeljca. Rekli so tudi, da bodo poslali tudi uredniku »Mira« hudo pismo, ker je trdil, da bodo Turki skrajšali Barigeljca za eno glavo, ker z Lahi drži.

Jaz sem šel z laškim generalom Caneva kakor nekdaš s svojo Franco, ko sem si naložil sladkobridki jarem svetega zakona na rame, samo da sem delal sedaj bolj »freindlich« obraz, prvič, ker sem vedel, da bo vseh težav v mojem trebuhu konec, in drugič, ker sem bil tako daleč od France proč. Se-

ve, to se ne sme misliti tako, kakor bi bil vesel, da moje France ni zraven, da bi jaz lažje različne kozolce prestavljal, ampak samo zaradi tega, da bi moja Franco kakšna kanon kroglija preveč ne ostrašila in bi potem moral jaz sam kuhati črno kavo, hočem reči, kavo s kamelcami in rebarbaro, če bi mene preveč po želodcu šravfalo.

Tedaj jaz Barigeljc in najvišji laški general Caneva ter še nekaj drugih oficirjev smo bili povabljeni ne kogavarju mesta Tripolis, paši Kara Mustafa. Ta paša se je držal vedno za svoj debeli trebuh v znamenje, da ga veseli, če ga obiščemo, jaz pa sem si razlagal to, kakor bi Mustafa v želodcu ščipalo, ker je bilo njegove slave konec.

No, imeli smo se dobro, bil sem res že lačen, da bi krompir z monturo vred pohrustal, a tu sem se tudi maščeval nad Turki. Bilo je vsega dosti. Tirolske cmoke smo imeli, tako velike, da so jih skoraj morali s šajtrami pripeljati v dvorano in svinjsko pečenko so pritresli na mizo, da so morali mizo raztegniti. Tudi dobro vino smo pili, meni se zdi, celo takšnega iz slovenskih gor; nazadnje je privlekel turški paša kot šentjanževca botelko pristnega žitarca, češ da je to najboljše sredstvo, da človeku kaj v želodcu ne obleži. In v tem trenutku sem že hotel blekniti, da naj paša sam najbolj

udeležilo in nesli so seboj zavest, da nekaj več vedo, da je treba gospodarstvo začeti na drugi podlagi, nov duh se je zanesel med najširše sloje našega ljudstva, veselo razpoloženje je zavladalo med našim kmetovalcem, vesela volja za nadaljnje delo. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Koliko pa se je storilo za združništvo? Naj govore zopet številke! Za vinarske zadruge se je izdalo leta 1909 10.000 kron, leta 1910 10.200 K, leta 1911 20.400 K. — Za splošno Zvezo: leta 1909 1000 K, leta 1910 1000 K, leta 1911 1000 K. — Za kmetijske zadruge sploh (skupaj z Zadružno in Mlekarsko zvezo) leta 1909 21.990 K, leta 1910 56.800 K, leta 1911 85.976 K. (Čujte! Čujte!) Za obrtne zadruge — in tukaj bo nastopil naš volivec, ki je obrtnik, in teh je tudi veliko, in bo konstatiral z veseljem in bo lahko sodil, koliko so vredne liberalne klevete — da smo izdali za obrtne zadruge leta 1909 2000 K, leta 1910 10.150 K, l. 1911 7800 K.

Skupaj za združništvo leta 1909 34.990 K, leta 1910 88.150 K, leta 1911 115.176 K! (Čujte! Čujte!)

Koliko se je storilo dalje za živinorejo? Živinorejska tečaja sem že omenil. Za govedorejo se je izdalo od leta 1909—1911 152.354 K, za prešičerejo 34.436 K, za premovanje telet 36.300 K, posebnih predavanj za živinorejo, izvzemši omenjena tečaja, se je vršilo v treh letih 203, na Robežu se redi 83 bikov.

Vsega skupaj se je za živinorejo izdalo v teh treh letih 223.090 K! Če to pogledamo, smo sigurni, da bo naš živinorejec rekel, da se je pričela nova doba, da je prišel napreden duh tudi med naše gospodarje. Naj omenim pri tej priliki samo svoj kamniški okraj. Tu se je vsled vpliva delovanja deželne odbora v par letih več kot sto hlevov popravilo, plemo živine se je neprimerljivo izboljšalo, ljudje, ki preje za to niso imeli nič zmisla, danes vedo, koliko je vsaka kapljica gnoja vredna, da jo ujamejo, skrbe za dobro krmo itd. To so, gospodje, realne gospodarske potence, to je podlaga, ki nam obeta veselo prognozo za bodočnost našega naroda! (Veliko odobravanje.)

Poglejmo sadjerejo! To je stvar, ki se je preje popolnoma zanemarjala. (Res je!) Da se je izboljšanje naše sadjereje sploh začelo, to je delo našega deželnega odbora. (Pritrdjevanje. Bravo-klici!) Podpor za sadne drevesnice se je dovolilo leta 1910 1630 K, leta 1911 3503 K, drugi stroški za sadjarstvo so znašali 2235 K, skupaj 7368 K, šolskih vrtoev se je izboljšalo 16, predavanj se je vršilo šestdeset.

Naš volivec me nadalje vpraša, koliko je naš deželni odbor dal podpor občinam za občinska pota, vodnjake in hleve? Številke pravijo sledeče: Za občinska pota se je od leta 1908—1911 izdalo 13.523 K, za vodnjake 8810 K, podpore iz melioracijskega zaklada tu sploh niso vštete, za hleve nad 50.000 K. (Čujte!)

In pri tej priliki moram omenjati — kar služi na čast našemu ljudstvu — da je veliko ljudi hleve s a m o popravilo, zahtevali niso nič podpor, naš napredek ne sloni na beračenju (Tako je!), ampak na tem, da služi naš deželni odbor s svojo marljivostjo in zmisлом za gospodarski napredek dežele vsem za sijajen zgled! (Veliko pritrdjevanje in ploskanje.)

Preidem na polje melioracij. Kaj se je v tem pogledu že izvršilo? Leta 1908 in 1909 se je zgradilo 17 vodovodov za okroglo 1.050.000 K, 13 cest in mostov za 280.000 K, leta 1910. 24 vodovodov, zgradb hudournikov itd. za 1.290.000 K, 26 cest in mostov za 1.160.000 K, l. 1911. 19 vodovodov, zgradb hudournikov, uravnav in melioracij planin za 335.000 K, 9 cest in mostov za 830.000 K, vsega skupaj za 4.945.000 K! (Čujte! Čujte!)

Projekti, ki se bodo začeli izvrševati l. 1912, pa obsegajo: 13 vodovodov za 550.000 K, 3 zgradbe hudournikov za 345.000 K, 3 melioracije planin in pašnikov za 166.000 K in 32 cest in mostov za 2.200.000 K. Vsega skupaj za 3.261.000 K.

V petih letih, če vštujemo letošnje, bo torej investiranih za ceste, preskrbo za vodo in melioracijo planin ter pašnikov 8.206.000 K! (Živahni klici: Čujte! Čujte!)

Ta zgled dežele vpliva na občine. Napreden duh gre tudi v tiste kraje, kjer bi bil pred nekaj leti zastoj govoril, naj dajo kakšen groš za popravilo ceste.

Zdaj pa me vpraša volivec, ki je umetniško nadahnjene, naš inteligent — in tudi teh imamo — kaj moremo na tem polju pokazati? Od 1909 do 1911 se je dalo 19 umetnikom 6200 K podpore, nakupilo se je za 8510 K slik, za en relief in eno soho 2249 K, pod posebnim naslovom za slike deželnih glavarjev 928 K.

In če se ozremo na muzej — tudi ta je postal pravi ljudski dom, dom izobrazbe šele pod vplivom naše večine, vsled marljivosti našega deželnega odbora in sedanjega vodstva muzeja. (Res je!) Prej ni bilo tam nobenega reda, vse razmetano, bilo je pogorišče, danes je v muzeju red, njegova vrednost narašča, ukažljivo ljudstvo ga obiskuje, posamič, zlasti pa korporativno, ne samo šolarji — naše Marijine družbe (Čujte!), Fantje naši, obrtniški vajenci itd. itd.! Samo lanskega leta je bilo 18.277 obiskovalcev, od teh korporativno 4078, povprek pride 1 korporativni obisk z dežele na vsak teden. Prirastek na vrednosti novih predmetov znaša 24.014 K, iz muzejske knjižnice se je vporabilo 2210 knjig in listin.

Gospodje! Naš deželni odbor je nasprotnik kulture — to je znano in popolnoma jasno. (Veselost.) Kaj pa sodi o tem volivec? Naš volivec bo rekel, da se čudi, kako je to, da se danes pod vplivom našega deželnega odbora, pod vplivom prosvetnega dela naše večine vsepovsodi zidajo nove šole, da hočejo danes že v vsakem kotu imeti svojo šolo. Bojim se celo, da mi

bo moj volivec rekel, da bo treba začeti nekoliko gledati na finančno stran, da se ne bo preveč obtežilo dežele in občin, dejal bo kmalu: Primum vivere, dein philosophari. Pod našo večino se je od leta 1908 do 1911 ustanovilo 40 novih ljudskih šol. (Živahni klici: Čujte! Čujte!) in 190 novih razredov! Ta naša večina pa je brez vsakega dvoma nasprotna kulturi. (Veselost.)

Če pride zdaj meščan, naš trgovec, naš obrtnik — ki tudi v velikem številu spada med naše volivce — če pomisli, kaj je preje bilo in kaj je danes, bo moral reči, da ni bilo preje ne trgovske šole, ne obrtnopospeševalnega urada. (Medklici: Trgovska in obrtna zbornica je spala! — Ves budget gre za uradnike!) V teh zavodih se je šele začel vstvarjati nov duh na polju trgovstva in obrtništva, iz tega se bo izkristaliziral ves napredek in za to se imamo zahvaliti le naši sedanji deželnozborski večini! (Veliko pritrdjevanje.) Trgovsko šolo je leta 1910-1911 dovršilo 83 učencev, večina iz Kranjske in sicer 23 iz Ljubljane, 49 pa z dežele, ostali s Štajerske, Koroške, Primorske, Dalmacije in Banovine. Uspehi tega zavoda so taki, da pravi uradno inšpekcijsko poročilo, da je ta naša trgovska šola eden najboljših zavodov te vrste v Avstriji! (Živahni klici: Čujte! Čujte!) Ta naš zavod vživa dober glas, njegov sloves je razširjen po celi deželi — seveda samo med našimi volivci (Veselost), med tistimi, ki nas razumejo, med tistimi, ki govore naš jezik. (Burna veselost.)

Obrtno - pospeševalni urad, ki posluje od aprila 1911, je do danes samo posameznim obrtnikom odgovoril v 1326 slučajih, njegovo korespondenco z zadrugami, županstvi, trgovskimi tvrdkami itd., tega niti ne štejemo. Obrtniki, ki preje niso nikoder dobili nobenega zanesljivega sveta, imajo danes kraj, kamor gredo lahko vprašati za svet, kjer najdejo za svoje težnje umevanje. Komej eno leto obstoji ta urad in je v tem času priredil že 1 tečaj za črevljarje, 1 tečaj za krojače, 1 tečaj za krojačice, 1 tečaj pa za knjigovodstvo, prve vse tri v Ljubljani, zadnji na Bledu. Kar se drugih tehničnih del tiče, se je uvedel motorični obrat za sodarsko zadruge v Češnjici in elektrificiral obrat mizarske zadruge v St. Vidu, zdaj pa so v teku priprave za Vajeniški dom v Ljubljani. Govorite s tistimi, ki so te tečaje obiskovali, vsak vam bo rekel, kako so se obnesli, koliko so se naučili, kako so hvaležni tistim, ki zanj skrbijo in ki jim je na srečo izobrazba najmanjšega človeka. (Pritrdjevanje.) In koliko je to delo stalo? Izvrševali so ga: 1 vodja, 1 kontoristinja in 1 pomožni uradnik! (Klici: Koliko pa stane uradništvo v Trgovski zbornici!)

Poglejmo gospodje, združno šolo. Vzgojile so se učne moči, ki so sposobne; od 1909 do 1911 je dovršilo to šolo 73 učencev, doma so iz Kranjske, Štajerske, Koroške, Primorske, Dalmacije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine. Poudarjam, da se je glas

pije to vino, ker tako težko Lahone prebavlja, a streznil sem se še o pravem času.

Tako se mi je godilo prav dobro, vince nas je razgrelo, mislil sem si, to je prav prijetno in skoro sem že pozabil na svojo Franco. Turški paša mi je ponudil celo bratovščino in poljubila sva se, da so se Lahonom kar sline cedile.

Zapeli smo marsikatero napitnico, nazadnje še ono:

Takšne si brate imeti želimo,
ki nam radi pijejo vino.
Oj bratci, halo!
Napravimo tako!

In udarili smo v roke in se zavrteli okoli mize, kakor bi bili v kaki vinski kleti v vinskih goricah, posebno neka mlada Turkinja poleg mene, lepih rujavih oči, je prav krepko stisnila mojo desnico in zašepetala: »Oh, Barigeljček«, in mislil sem si: O Franca, če bi ti to videla, bi me pač poglala z metlo iz takšne vojske domu.

Turškemu paši je žitarec posebno dobro dišal, in široko se je smejal, ko je slišal da v tistem kraju, kjer to vino rase, mežnar o polnoči zvoni, da se obrnejo ljudje na drugo stran, da jim vino ne pregloda želodca na eni strani.

Toda v dobri volji se včasih kakšna beseda blekne, za kar je pozneje človeku žal.

Naenkrat praša turški paša, ki mu je zlezlovino v lase, laškega generala, zakaj imajo laške mule tako dolga ušesa. Caneva si je mislil, Turek, ti nisi vina navajen, ker ga po svojem koranu piti ne smeš, ampak samo tedaj, če pridemo mi malo anektirat, si se ga pa preveč nasrkal, in nič hudega sluteč odgovori smehljaje, zato, da si lahko tu v Afriki sitne muhe otepavajo. A tedaj se zareži paša na glas, da je skoraj telebnil na mramornata tla.

Pojd se farbat, laški polentar, zato imajo tako dolga ušesa, da se boste laški kacelmaherji lažje za nje prijemale, če vam bodo Turki pobijali po petah in žvižgali vam tako priljubljeni Radeckijev marš.

In paša se je zopet zakrohotal, a pri tem je že loputnil general Caneva Kara Mustafa s prazno litersko flašo po buči, da se je prevrgel po vseh štirih. Nato pa so tudi drugi laški oficirji skočili na turške kakor maček na miš, metal so se sem in tja, kakor šolarji, ko grejo iz šole, celo moja prej tako prijazna Turkinja je kazala pesti proti meni in že namerila s sabljo, a v tem trenutku že zagrabim velik tirolski cmok, ki je bil na mizi in ga zafatim proti Turkinji, ki se je pa v mojo nesrečo umaknila kakor veverica, in je cmok zletel čez njeno šibko telo, medpotoma odtrgal nekemu turškemu kadiju glavo in nato zletel skoz luknjo, ki

jo je napravil cmok v steni in padel na glavni trg med Kočevanje v neko malho, ki so se na to razpršili, kakor bi začela padati toča na nje, vsi misleč, da je priletela granata iz turškega grada.

Gori v gradu v veliki sobani pa so se Lah in Turki pretepavali, da je bilo veselje. Bil je videti nazadnje samo en kup, enkrat si videl zgoraj rdeče turške hlače, zdaj zopet dolge laške brke, zdaj si videl, da je Lah pobožal Turka po glavi, zdaj zopet Turek Lahu ubijal ljubezen po nogah in kamor je sploh padlo, nazadnje so prevrgli še mizo, in kar je bilo na njej je zletelo z velikanskim ropotom, kakor se je enkrat moj nemški tovariš izrazil, z »mordsgechinder« na tla. Različni zosi, salata, cmoki, špinača, fižol, karfijol, se je razdelilo po tleh, kakor bi hoteli tam nadaljevati pojedino; v tej babilonski zmešnjavi sem pograbil botelko žitarca in kos purana iz slovenskih goric in bežal k vratom, smuknil kakor 45 kil lahek krojač po stopnicah, prevrgel tri sluga, ki so nesli ravno tri škafe črne kave za pijanega Kara Mustafo, da bi se zjasnil na možganih, dal portirju, ki mi je nudil roko, za napitnico dve gorki zaušnici in prišel potem srečno sredi trga in še skoraj vjel tisti cmok, ki sem ga hotel prej mladi Turkinji prilepiti na hrbet. (Dalje sledi.)

o tej šoli že kmalu razširil na ves naš jug, tu sedi poleg fanta, ki je dovršil ljudsko šolo, abiturijent in pravnik, vsi pravijo, da se veliko nauče — razumejo pač naš jezik. (Velika veselost.)

In če volivec vpraša: Koliko pa vse to vaše delo stane? Kako dežela izhaja? Kako te ogromne vsote zmaguje? Ali je res na milijone in milijone dolgov, ali se res zapravljja in denar skozi okno meče? Tu pridem z natančnimi številkami iz knjigovodstva in tu stoji črno na belem, da je znašal ves dolg, da se je moglo toliko novega in koristnega za deželo narediti — **da je znašal ves efektivni dolg**, ki pomeni pravo izgubo, ker plodonosnih investicij se ne more tu vseti — za leto 1910 celih **257.329 K!** (Živahni klici: Čujte! Čujte! — Klici ogorčenja proti liberalcem.) Kako je leta 1911., to bodo pokazale številke drugo leto.

Zdaj pa moramo vpoštevati hidroelektrično akcijo, ki je v tiru in ki bo kranjski deželi v doglednem času nesla lep denar in povzdignila splošno blagostanje našega prebivalstva, vpoštevati moramo naš Rož, kamor hodijo iz Srbije in Bolgarije po bike, kjer bo naš živinorejec dobival živine za pasmo, da mu ne bo treba hoditi na Solnograško, Vorarlberško in Švico in bo naš denar doma ostal; to je zopet nekaj, kar bo neizmerno koristilo celi naši deželi. (Veliko pritrjevanje.) Prišel bo čas, ko bomo vse, kar smo za to potrošili, lahko pokrili; tega časa se jaz, vaš volivec, ne bojim, ker vem, da ste nekaj naredili za nas, vem, da bo vse, kar ste naložili v prid ljudstva, neslo tisočere sadove! (Burno pritrjevanje.) In tudi mi poslanci se ne bojimo tistega časa, mirno ga pričakujemo. Danes tisti dan še ni prišel, danes natančnega računa o teh akcijah še ni mogoče napraviti, ne vemo, koliko bo znašal državni prispevek, vemo pa, da je finančno stanje naše dežele v primeri z ostalimi avstrijskimi deželami, izvzemši Nižjo Avstrijo, najugodnejše, vemo, da je naš primanjkljaj neprimerno manjši kakor povsod drugod in vemo, da je naša dežela v melioracijske namene dobila posojilo pod tako ugodnimi pogoji, kakor jih sploh more kakšna dežela dobiti.

Spričo tega bo rekel naš volivec: Vem, da ste nesebični, da ga ni med vami, ki bi samo en vinar dobička iskal, vem, da ste najpoštenjši ljudje, da se za nas res brigate, vem in razumem, zakaj na tisoče ljudstva drži z vami! (Viharno odobravanje in ploskanje. — Klici ogorčenja proti liberalcem.)

In pri tem gledam v duhu našega »gospoda«, tega toliko zaničevanega in opljuvanega župnika in kaplana, ga gledam, kako ob potrojenem dušnopastirskem delu najde čas še za posojilnico in gospodarsko delo — vidi ga naš volivec in mu je hvaležen iz dna srca, da mu vodi zadruge, da stoji na čelu naprednemu gospodarskemu gibanju po naši deželi, vesel je volivec nas vseh, ki delamo zanj, globoko hvaležen možem, ki krvav pot pote v našem deželnem odboru. (Veliko pritrjevanje.)

To pa velja seveda samo za nas, tako sodijo le tisti, ki razumejo naš jezik. (Veselost.) Zakaj v očeh drugih smo mi vsi sami sleparji in tatovi (Ponovna veselost), naš volivec je reakcionarna masa, naše ljudstvo, ki z nami drži, največja ovira napredku, naš človek je neumen, moral se bo temeljito preobrniti (Ironični vzkliki proti liberalcem), danes je še zaostala masa, najbolj nazadnjaški rod, kar ga živi na naši hemisferi. To je popolnoma jasno. (Veselost.)

Deželni odbor žre, deželni odbor krade, zapravlja, ne glede na drugo, kakor kako bi prebivalstvo te dežele ugonobil in pogubil (Smeh in ironični klici proti liberalcem) — znano je, da so vsega tega krivi le naši farji, naši ministranti in naše kuharice (Burno smeh in ironični vzkliki, naperjeni proti liberalcem), ti naši farji, ministranti, mežnarji, naše kuharice, vse to ni delalo nič drugega, kakor da so v temi kovali načrte, kako bi na stroške našega ljudstva prišli kvišku, kako bi naš narod izsesali — ti naši farji, ki so slabše plačani kakor katerikoli gospod svetnik pri sodniji, ki se jim godi neprimerno slabše kakor kateremukoli liberalnemu advokatu, ki so izmed vseh akademskih stanov najslabše plačani, ti so ljudstvo le sleparili, ga v temi držali,

vsak kulturni in gospodarski napredek za drževali, samo z namenom, da bi oni kvišku prišli, da bi se od krvi našega ljudstva odebelili, oni, ki tako skromno žive in se za naš narod od jutra do pozne noči mučijo! (Nepopisno pritrjevanje, vzkliki ogorčenja, naperjeni proti liberalcem. — Dr. Pegan: Sram vas je pa le nekaj! — Dr. Triller: Koga je sram? — Dr. Pegan: A, nič vas ni sram? Sem mislil.) Le, da še bolj osleparijo in izmolzejo to naše ubogo ljudstvo, zato vstajajo naši kaplani ob štirih zjutraj, ko liberalni inteligent še počiva v mehkih pernicah, in delajo za naše ljudstvo in so nekaj že naredili, ko se ona-le gospoda šele iz postelje dvigne. Le zato, da naše ljudstvo tlači in ohrani v nezavednosti, neumnosti in temi, zato naš kaplan poleg ogromno naraslega dušnopastirskega dela in 24 ur šole, dela še po naših hranilnicah, po zadrukah in društvih, dan za dnem — to je vse sama sleparija, to ni delo, to je samo hinavstvo, to ni ljubezen do našega naroda, to je le — skrb za bisago. (Veliko ogorčenje, naperjeno proti liberalcem.)

In, iz te podlosti, gre naš kaplan že zgodaj na lov, da bi svojo bisago napolnil. Ta bisaga je taka, da ni nobenega kaplana, ki bi ne imel dolga, da ga ni nobenega, ki bi se ne bil zadolžil, da pomaga našemu ljudstvu v sili in potrebi, da mu ustanovi društva, naroči časopisja in knjige itd. In tipus takega sleparskega farja je naš Evgen s svojo zakrpano suknjo! (Viharno ploskanje, pritrjevanje, veselost, klici ogorčenja, naperjeni proti liberalcem, navdušeni klici: Živio naš Lampe!) Tako je, drugače ni mogoče, dežela mora na ta način do bankrota priti.

(S povzdignjenim glasom):

»Dežela bo torej bankrotirala. Oni-le gospodje pa bodo, kakor sem poučen, šli in iz prebitkov »Glavne posojilnice« in čistejšega dobička »Zveze slovenskih zadrug« zbrali kapital; kar bo manjkalo, bodo vzeli še iz kakšnega liberalnega zavoda, za jamstvo bodo pa zbrali svoje pljunke na nune in razbite šipe (Ogromna, nepopisna, burna veselost. — Dr. Triller, skrajno razburjen, kriči), s tem si bodo najeli posojilo, kupili kranjsko deželo, jo prekrstili in ji poslej rekli: »Kraljestvo prenovljenega Agro-Merkurja!« (Gromovit smeh, velikansko odobravanje, ploskanje.)

Vabilo.

Slov. kršč.-soc. delavsko društvo v Celovcu

pridei

v nedeljo dne 25. februarja 1912 v veliki dvorani hotela Trabesinger v Celovcu

narodno igro v štirih dejanjih:

Miklova Zala.

Po dr. Jak. Sketovi povesti spisal Jakob Špicar.

Začetek točno ob 4. uri popoldne.

Vstopnina: Loža 2 K; I. sedeži 1 K 50 vin., II. sedeži 1 K, III. sedeži 70 vin.; stojišča 30 vin. — Predprodaja vstopnic v »Delavskem domu«, Kosarnska ulica 30, in Pavličeva ulica 7.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Dnevne novice in dopisi.

Lepo uspela slavnost S. K. S. Z. v Celovcu. S. K. S. Z. je v nedeljo, dne 11. t. m., priredila tombolo z mnogimi in lepimi dobitki. Za tombolo se je mnogo trudil odbor celovških slovenskih gospa in gospodičen, za kar naj jim bo izrečena tem potom iskrena zahvala. Živo svinjo je dobil pri tomboli na splošno veselost neki vojak. Na slavnost, ki jo je s pristrčnim pozdravom otvoril gospod dr. Rožič, predsednik S. K. S. Z., je prihitelo nad 120 pevcev in pevk, ki so v mogočnem zboru nad vse lepo izvedli pevski program. Peli so pevski zbori iz Železne Kaple, Šmihela pri Pliberku, Grabštanja, Borovelj, Kotmarevasi, Št. Janža v Rožu, Št. Jakoba v Rožu. Posamezni zbori so nastopili tudi posebej. Prvo darilo bi prisodili pač mešanemu zboru iz Železne Kaple pod vodstvom g. Haderlapa, izmed moških zborov pa mogočnemu boroveljskemu pod vodstvom g. Preka. Šentjakovski moški zbor »Rožica« je zapel dve koroški narodni. Mešane zборе združenih pevcev je vodil g.

Holmar iz Žabnic, moška pa g. Štangl iz Šmihela. Posebno krasni so bili soprani, toda bolj precizno so se proizvajali moški zbori. Dvorana je bila do zadnjega kotička polna. Ljudstvo je bilo zelo navdušeno; saj takega petja ni lahko kje drugod slišati, in naši pevci so res pokazali, da so doma iz dežele, kjer je tekla zibel slovenski pesmi. Nismo mogli prej verjeti, da bi bilo mogoče s pevci, ki pridejo od vseh vetrov skupaj, doseči kaj tako finega, krasnega. Veliko zaslug za to uspelo pevsko slavnost ima podporno društvo slovenskih organistov, ki obstoji komaj šele eno leto. Ko je k sklepu zapel mogočen moški zbor slovensko himno »Hej Slovenci!«, so vstali vsi udeleženci v dvorani in strnili svoje glasove z glasovi pevcev na odru. Bilo je to veličastno, lepo. Kaj takega še Celovec ni videl! Kaj takega zmora samo le pevski narod — slovenski narod. Ko je v dvorano prikorakalo kakih 50 Orlov, jih je množica pozdravila in jim opetovano priredila ovacije. Slavnost se je najlepše obnesla. Želel bi drugič le, da program naj ne bo tako obširen, kakor to pot. Mnogo Celovčanov uslužbencev je moralo prej oditi in tako niso imeli najlepšega vžitka — petje. Take pevske prireditve naj bi se priredile brez kakšnega nadaljnega programa. Udeležencev pri takih prireditvah nikdar ne bo manjkalo! Morda se za pevske zборе v ta namen zbere za drugo leto kak fond, da se omogoči udeležba tudi revnejšim pevcem.

Izzivanje Metznitzovega policaja. Celovški policaj št. 4 je na celovškem kolo-dvoru v nedeljo, dne 11. t. m., Slovenca, ki je govoril slovensko, izzival. Neki gospod je pri šalterju zahteval v slovenščini vozni listek v Področico, pa ga ni dobil. Proti svojim znancem je nato rekel: »Čez eno ali dve leti bodo znali tudi tukaj prav dobro slovensko.« Policaj, ki je slonel pri železni ograji, ga je začel tedaj izzivati: »Euretwegen werden wir nicht windisch lernen.« Seveda je dotični nemško oko postave počil kaj ne spada v področje celovške policije. Istega dne dopoldne so imeli na celovškem magistratu opraviti fantje, ki so prej na državni progi v slovenskem kraju v Bistrici v Rožu zahtevali vozni listek v slovenskem jeziku. Vračajo se torej časi železniškega ministra Vrbe. Metnitzova policija in železniški uradniki — nacionalni petelini — škandalov še nimajo dovolj! Začeli so se ti škandali na celovškem kolo-dvoru na povelje župana Metnitza! Da k tem škandalom, ki vpijejo do neba, ne bomo mirni, se razume! Kdo daje plačanim uradnikom pravice izzivati in šikanirati slovenske potnike? Ali smo na Hrvaškem? Zahtevamo popolnega zadoščenja! Gospodje poslanci, naredite enkrat red!

Poročena sta bila dne 10. svečana gosp. Andrej Oset, posestnik Tolstovrške slatine in Micka Urbanc z Lehna na Pohorju. Bilo srečno!

Pomanjkanje krme. Pomanjkanje krme je postalo za kmete prav občutno. Mnogi kmetje iz Roža, Klanč in pliberške okolice so se pritoževali, da ne dobijo podpore za krmo. Vsled tega je 6. svečana posredoval poslanec Grafenauer pri deželni vladi, kjer je izvedel, da centralna vlada še ni izplačala deželni vladi denarja za podporo kmetom za nakup krme in se je vsled tega zadeva zavlekla. Gospod poslanec je potrebno ukrenil, da bo centralna vlada izplačala obljubljeno podporo.

Kmetje, pozor. Nekteri kmetje, ki so dobili svoj čas krmo od pomožnega odbora, pa je niso mogli plačati in se jih sedaj terja za dotični znesek, naj se s prošnjami obrnejo na okrajno glavarstvo, da se jim bo popolnoma odpisal. V tem oziru je že posredoval gospod poslanec Grafenauer in se bo res potrebnim ves znesek odpisal. Kdor ne bi znal sam spisati kratke prošnje, naj naprosi za to domačega gospoda župnika, oziroma naj se obrne s potrebnimi podatki na politično društvo v Celovcu.

Kranjskogorski pevci priredijo maškado v soboto, 17. svečana ob osmi uri zvečer v salonih hotela Razor v Kranjski gori.

Ženski shod v Železni Kapli se je izvršil zelo lepo v veliko zadovoljstvo žen in deklet, ki se jih je zbralo do 170. Govoril je g. Smodej.

Celovec. (Z a h v a l a.) Slavnemu odboru in vodstvu »Družbe sv. Mohorja« se najpristnejše zahvaljujem za velikodušno darilo povodom svoje 40 letnice. Nadalje se tudi srčno zahvaljujem svojim sodrugom v tiskarni »Družbe sv. Mohorja« za lepo darilo, ki so mi ga ob isti priliki podarili v spomin dne 10. februarja. — S spoštovanjem Ivan Teršelič, črkostavec.

Veselica »Narodne čitalnice« v Celovcu je bila prav živahna. Igro »Bucek v strahu« so vprizorili gđ. Ahačič in gospodje Terček, dr. Štefančič, pl. Kapus in Jerman zelo spretno. Vojaška godba pešpolka št. 17, je marljivo igrala. Pevski zbor čitalnice je žel mnogo aplavza. Obisk je bil sreden, zabava pa zelo živahna in neprisiljena.

Z drsanjem je bilo letos kmalu pri kraju in so uživali Celovčani letos zelo malo zimskega veselja. Jezero sploh ni zamrznilo. Svetovna drsalna tekma se je popolnoma ponesrečila. Ker jezero ni zamrznilo, so jo nameravali prirediti na travniku pri Kamenju, kamor je napeljana voda in cel popoldan so na tem ledu delali vojaki, pa vse zaman. Baje so se otroci igrali in odprli zapornico, da je bilo drugo jutro, ko bi se morala vršiti tekma, namesto trdega ledu videti celo povodenj. Drsalno društvo »Vrbsko jezero« je dalo novozapadli sneg odstraniti, nato pa je potegnil jug. Pri tej priložnosti pribijemo, da so za pometanje na Lendu rabili 3. svečana poleg 102 delavcev 80 vajakov 17. pešpolka. Lansko leto so na ledu slovenskim delavcem prepovedali med sabo govoriti v — slovenskem jeziku, letos so pa dobili slovenske vojake, kranjske Janeze, ki seveda nobenega niso vprašali, če smejo med sabo govoriti slovensko ali ne.

V konkurz je prišla zadružna pivovarna v Lescah s sedežem v Celovcu. Udeleženi gostilničarji bodo najbrže precej izgubili.

Velik gospodarski shod priredi kat. slovensko izobraževalno društvo v nedeljo, dne 25. t. m., popoldne po blagoslovu, točno ob treh v Narodnem domu v Dobrli vasi. Kmetje, mladeniči, žene in dekleta, vabljeni ste, da se v velikem številu udeležite tega velevažnega in koristnega shoda. Govorita dva imenitna strokovnjaka v gospodarstvu.

Socialni tečaj v Celovcu, dne 12. in 13. svečana. S. K. S. Z. je priredila po veliki pevski slavnosti in tomboli kakor vsako leto tako tudi letos dvadnevni socialni tečaj. Poslušalcev je bilo vsak dan čez 50, povečini z dežele iz različnih krajev Koroške. Program, ktereja je sestavila S. K. S. Z. za ta tečaj, je bil srečno izbran. Prišel se je tečaj v ponedeljek ob osmi uri zjutraj z govorom načelnika Zveze Orlov, g. Vojteha Jeločnika iz Ljubljane, kateri je govoril o razvoju mladeniške organizacije na Kranjskem. Č. g. Smodej, je govoril o politični zgodovini novejšega časa. Popoldne smo imeli čast slišati prvič v Celovcu č. g. pisatelja Ksaverja Meška, župnika pri Mariji na Zili, ki nam je govoril o jako važnem predmetu, namreč o zgodovini ljudskih odrov in gledaliških predstav sploh. Govornik je celo zavil v zabavno obliko, da smo ga z veseljem poslušali. Č. g. profesor Ehrlich je govoril o narodni ekonomiji. Drugi dan so govorili gg. dr. Rožič o knjigovodstvu s posebnim ozirom na kmetijstvo; zdravnik dr. Petek je jako poljudno predaval o ljudski higijeni. Snov je čisto nova, med našim soc. delom nepoznana, čeravno je podlaga vsakemu drugemu delu. Gospodu predavatelju smo jako hvaležni za njegov trud. Popoldne je govoril č. g. župnik Trunk iz Beljaka o izseljeništvu in ameriških razmerah. Č. g. župnik Limpl iz Kaple je govoril o belgijski organizaciji. Udeleženci so z zanimanjem zasledovali predavanja in se je ob koncu vsakega predavanja razvila prav živahna debata. V ponedeljek zvečer se je priredil skupni soc. tečaj s celovskim delavskim društvom in Orlom. To je bil nekaj glavni soc. tečaj delavskega društva v tej zimski dobi; pri tem kurzu so bili navzoči gg. drž. in dež. poslanec Grafenauer, dr. Brejc in poslanec Ellersdorfer. Izmed delavstva so govorili brat Čeh o najnovejši organizaciji celovski, o Orlu. Tovariš Lobnik o splošni mladinski organizaciji, tovariš Bramor o telovadbi. G. Kriegl je navduševal fante za Orla. Tovariš Abraham iz Prevalj je posegal večkrat v debato in ob koncu je deklamiral pesem o koroških Slovencih. G. dr. Brejc je pozdra-

vil celovškega Orla in povdarjal, da je to najvažnejša organizacija na Koroškem in bo, ko se sistematično razvije, protiutež nemčurkim fajerberom. G. poslanec Grafenauer je istotako navduševal fante za orlovške organizacije na Koroškem in priporočal, da se ustanovi v vsakem primernem kraju odsek Orla. Sklepal je z besedami: »Orel z bistrim očesom z višave pazi, kaj boječe po travi lazi«. Večerni kurz, ki nam je prav izborno pojasnil celovške delavske razmere, je vodil tovariš Ravnik. Cel socialni tečaj se je sklenil z velikim navdušenjem, od strani udeležencev se je zahvalil g. Torkar z Otoka S. K. S. Z. za njen trud in ob koncu predlagal, naj daruje vsak 20 v za »Slovensko Stražo« v puščico. Cel tečaj je vodil predsednik Zveze g. dr. Rožič, kteremu so se zahvalili udeleženci ob sklepu tečaja z navdušenim aplavzom.

Št. Tomaž. (O gen j.) V bližnji Domačini vasi je v soboto, dne 10. svečana, zvečer ob pol 7. uri izbruhnil naenkrat ogenj pri Lesjaku na skednju. Družina je bila ravno pri kosilu. Živino so rešili. Skedenj je zgorel in vse, kar je bilo notri. Posestnik g. A. Waste je sicer zavarovan za kakih 8000 K, toda, kaj je to za tako velik skedenj in ko je sedaj vse tako drago. Kdo je zažgal, ni znano; morebiti, da se bo počasi zvedelo!

Šmihel pri Pliberku. (P o r o k a.) V sredo, dne 7. februarja, sta si podala roki k zakonski zvezi dva člana našega izobraževalnega društva, g. Anton Vauti, njega dolgoletni knjižničar in tajnik ter član tamburaškega zbora in gđ. Micika Čarf iz znane narodne obitelji Čarfove v Gonovecah. Poročil jih je ženinov brat, č. gospod semeniški duhovnik Lojze Vauti. Na veseli ženitovanjski pojedini pri Šercarju so marljivo in dobro svirali ženinovi tovarišitamburaši. Ker pa je ženin svojemu bratu, bivšemu novomašniku, odvzel družico, se je ta pritožil pri g. Krvini in pravicoljubni g. Krvina je roparja družice in vse goste obsodil na denarno globo v prid Slovenski Straži. Iztirjala jo je gđ. Malka Čarfova v znesku 15 K 12 vin. Pri fotografiranju gostov je g. Šercar pokazal, da je od zadnjega fotografiranja precej napredoval. Zadnjič ni znal do tri šteti, tokrat pa — sploh štel ni! — Upamo, da bo mladi narodni par ostal društvu še nadalje zvest in mu želimo v novem stanu prav mnogo sreče in božjega blagoslova.

Kazaze pri Dobrli vasi. (P o r o k a.) Pust je šel skozi vasi, natrosil snega in zvezal dva srca. Poročila sta se namreč dne 5. t. m. v domači farni cerkvi farni cerkovnik po domače Kolir v Kazazah Jožef Falej in Klara Sörgo po domače Tratnikova. Vesela družba pri svatbi se je spomnila tudi naše Slovenske Straže, za katero smo nabrali in ji poslali 6 K 92 vin. Dar sicer ni velik, a daroval ga ni eden, ampak mnogi, ki čuvstvujejo z našo narodnoobrambno družbo.

Št. Tomaž. (V e s e l i c a.) V nedeljo, dne 11. t. m., smo imeli zopet lep popoldan. Dekleta so ponovila zanimivo in poučno igro »Pri gospodi« in fantje so uprizorili med splošnim smehom za pust primerno burko »Sokratov god«. Med odmori so zopet igrali domači tamburaši. Godba na tamburice ugaja ljudem — je kaj novega. Udeležba je bila, čeravno pot slaba in se je že v drugič igralo, vendar nad pričakovanje lepa. Vsem, ki so pri tej zabavi sodelovali, lepa hvala! Le tako naprej!

Libeliče. (U m r l) je dne 8. svečana v Potočah posestnik Janez Stravnik, p. d. Trunk, star 35 let, po daljšem bolehanju na sušici. Pokojnik je bil zadnji čas tudi cerkovnik tamošnje podružnice. N. v m. p.!

Libeliče. (P o g r e b) rajnega Janeza Šlebnika, se je izvršil kljub skrajno slabemu vremenu ob obilni udeležbi od blizu in daleč zelo veličastno. Pokazal je, kako je vse ljubilo rajnega. Prvi so korakali šolski otroci z učiteljstvom, vojno društvo iz Št. Pavla in okolice, požarni brambrovci, za temi skoro nepregledna vrsta žalujočih. Sprevod je vodil črneški gospod župnik Rozman z gg. župnikom Vogrinec in Uranšek. Pri odprtem grobu se je v iskrenih besedah poslovil od prerano umrlega domači g. župnik, spominjajoč se mnogih njegovih vrlin. Pogreb je pokazal, da smo izgubili res — moža. Svetila mu večna luč!

Goriče. (P o g r e b.) V nedeljo, dne 11. t. m. izročili smo materi zemlji Hanžeka Ur-

šič iz Zagorič v 26. letu njegovega življenja. Obilna udeležba pri pogrebu dokazuje priljubljenost rajnega in sočutje prebivalstva starišem in bratu Juriju nad njim najdražjo izgubo. Bog mu daj nebesa!

Malošče. Poslopje z izgubo likvidirane mlekarne, je v ponedeljek 12. t. m. dražbeno kupil Franc Uršič p. d. Foltič v Maloščah za 5050 K. Posestvo je prešlo v pridne roke.

Velikovec. (P e s e k v o č i) nerazsodnim bralcem nemškonalnih ali nemškutarskih listov, je bila trditev nasprotnega dopisnika v članku »Freie Stimmen«, z dne 6. januarja t. l., v katerem je med napadi na mene radi slovenskega poučevanja v krščanskem nauku povdarjal, da slovenski otroci ne razumejo »književnega jezika« (Büchersprache). To se more imenovati ali hudobija ali pa nevednost! Oboje se mora pri izobraženem človeku obsojati. Vsak še tako priprost može ve, da je pri vsakem narodu književni jezik v marsikaterem ozi-ru različen od raznih narečij ali dialektov. Če nemško-nacionalni učitelji tega ne vedo, potem naj gredo še enkrat nazaj na učiteljske! V sledečem hočem dokazati iz naše šole, da tudi nemški otroci ne razumejo »književnega jezika«, ki se jim tudi mora še le razlagati. V prvem deškem razredu sem vprašal »Wie hießen die ersten Eltern?« Nobeden nemški otrok mi ni vedel odgovoriti, dasi so v prejšnji uri dobro znali. Na to sem vprašal: »Wie haben die ersten Eltern geheissen?« (Kako je bilo ime prvim starišem?), in takoj so bile vse roke pokonci. Pa še bolj značilno je sledeče: Pri razlaganju sem v drugem deškem razredu rekel: »Gott selber schloß die Tür«, in takoj so me otroci vprašali: »Was ist das: »schloß« (zaprl je)? Da niso razumeli besede »hießen«, je razumljivo, ker se čisto drugače glasi, kakor pa haben »geheissen«, toda »schloß« in »hat geschlossen« sta si pa vendar zelo podobna izraza. Iz tega sledi, da se tudi nemški otroci morajo polpretekli čas (Mitvergangenheit), čisto na novo šele iz knjig v šoli učiti, ker nemški dialekti polpreteklega časa skoro poznajo ne. Pa tudi celo kopo drugih besedi nemški otroci ne razumevajo, dokler se niso njih pomena naučili v šoli. Tako sem vprašal v prvem deškem razredu: »Kehrt en die hl. drei Könige zum König Herodes zurück?« (so se vrnilo sveti trije Kralji s kralju Herodu)? Nobeden mi ni znal odgovoriti, potem sem vprašal: »Sind die hl. drei Könige zum König Herodes zurück gegangen?« In učenci so me takoj razumeli. Učenke tretjega razreda n. pr. niso razumele besed: Gabe, Gelage, berühmt, zaudern, Vetter itd., učenkam drugega razreda so bile neznane besede: Garbe, Kerker, Rebe in druge. Taki izrazi so tudi za nemške otroke novi, in se jim morajo šele razložiti. To menda gospodje učitelji sami vedo! In ravno tako je tudi v književni slovenščini. Saj je vendar ravno isto pri Francozih, Angležih, Italijanih itd. in menda tudi pri Kitajcih! Tako je torej s književnim jezikom. — Pa pogledjmo si malo nemško narečje! V nemški šolski pesmarici sem bral sledeče besede v dialektu: »Dö wa schad'n Leut«, književno se to glasi »geschwätzige Leute«, »ludeln«, književno »jodeln«, »wia kloaner«, književno »je kleiner«, »Weita«, književno »Wetter«, »wa«, književno »wäre«, »G'schea«, književno »Plage«, »zu rar«, književno »besonders gut« itd. Kedo torej razumi take besede? In vendar so nemške! K sklepu navedem še sledeči dogodljaj. Pred leti je vprašal neki Slovenec, ki zna le književno nemščino, v Lavantinski dolini na polju nekega kmeta, ki je sejal pšenico, takole: »Säen Sie Weizen?« (Sejete li pšenico?) Kmet mu ni znal odgovoriti. Slovenec ponovi v književni nemščini svoje vprašanje, toda zaman! Nato reče njegov spremljevalec, ki je bil že dalje časa nastavljen v Lavantinski dolini: »Ti kmeta nisi prav vprašal, moraš reči: »Saz Waz?« In na to je kmet takoj razumel in pritrjeval: »Waz, Waz«. Tako je povsod razlika med književnim jezikom in narečjem in sicer pri Nemcih celo večja kakor pri Slovencih. Zato pa ne »farbajte« nemških bralcev po svojih časopisih več z »novo slovenščino«, ti morajo biti presneto zabiti, da vam verjamejo take bajke. Le ostanite, gospodje nemško-nacionalni učitelji, lepo pri svojih predmetih v šoli, kršč. nauk in slovenske katehete pa pustite, da

učijo slovenske otroke tako, kakor zahteva pamet in šolski zakoni, ne pa krivični nemško-nacionalni šolski zistem na Koroškem. — Jožef Dobrovč, kanonik.

Dve nedolžni žrtvi koroškega šolskega zistema. Kakor je naš list že poročal, ste zmrznili v Žvabeku na poti iz šole dve šolarici v snegu. Dne 3. svečana je razsajala po Sp. Koroškem huda snežena burja, kakršne nihče ne pomni. V Žvabeku je uveden tisti pouk v ženskih ročnih delih, ki se vrši ob sobotah od ene do štirih. Zato je omenjeni dan izpustil gospod učitelj dečke ob dvanajstih, dekleta pa so morale ostati v šoli. Ker je burja postajala čimdalje hujša, je učitelj izpustil deklice že ob enih. Deklice so ostale v vasi pri različnih hišah, le pet se jih je napotilo proti domu. Dve izmed teh ste v sneženem metežu zašli in pri velikem kupu plevela obtičali. Pokrili sta se z veliko volneno ruto. Ker ju ni bilo domov, se je proti večeru zbralo 40 do 50 mož, ki so šli iskat deklici. Toda vse zaman. Gosp. župnik so oznanili molitveno uro in ko so ljudje v cerkvi molili, je našel kmetski sin Andrej Zgonc deklici s sklenjenimi rokami mrivi v snegu. Deklici ste postali žrtev koroškega šolskega sistema, ki po slovenskih krajih z neodpušljivo strogostjo zahteva tudi v najhribovitějšíh krajih, da morajo otroci po cele ure daleč v najhujšem mrazu, v najslabšem vremenu v šolo. Če se starši ne uklonejo, ker se jim otroci smilijo, in obdržijo otroke v takem času doma, pa je kazni tu brez vsakega pardona. Še ni dolgo, kar je »Mir« ostro grajal tako postopanje šolskih oblasti na Spodnjem Koroškem, zlasti v občini Tolsti vrh, gosp. poslanec Grafenauer se je tudi že v deželni in državnem zboru pritoževal nad tako strogostjo, ki ni na mestu, toda šolska oblast je na Koroškem za vse slovenske pritožbe — gluha! Šola je nekaj dobrega in potrebnega, toda mučilnica ne bi smela biti za otroke! Pomislimo, da otrok zjutraj na vse zgodaj zajutrukuje, ob sedmih mora že v šolo, s seboj nese kos kruha, ki mu v zimskem času čestokrat zmrzne; mnogokrat je otrok še slabo oblečen. Ob štirih ga iz šole izpustijo; ob polpetih je že noč, in otrok ima včasih po cele ure daleč v šolo. Ni za takega otroka šola prava mučilnica, posebno še, ker do takih šol, kakor jih imamo na Koroškem, otrok ne more imeti posebnega veselja! Zoper trpinčenje živine imamo zakon, toda zoper tako mučenje otrok ga enkrat nimamo. Ljudje mnogokrat dajo vso krivdo učiteljem, toda po krivici; saj učitelj ne sme drugače ravnati, kakor po predpisih. Gorje slovenskemu učitelju, če ne bi izkazal zamud! — Na oni nesrečni dan je hotela mati obdržati dekle doma. Bom pa kaznovana, si misli; naj gre otrok torej v šolo, naj gre v nesrečo, naj gre v smrt. Zakon je bil izpolnjen, mati ni bila kaznovana in nikdar ne bo več kaznovana zavoljo šolskih zamud, šolski sistem koroški ji je vzel ljubega otroka. Kaj porečejo na to gospodje pri šolski oblasti? Kako se bodo opravičili? Prej ste bili za vse naše opomine in pritožbe gluhi, zdaj pa dajte račun od svojega hiševanja! Ljudstvo teh razmer ne bo dolgo nosilo! Ljubši še kakor šola ali celo barbarski koroški šolski sistem so staršem otroci!

Štebenj. (Odgovor.) Tistim »mehrere Finkensteiner Bürger«, ki so poslali svojo fotografijo v časopis »Oberkärntner Mitteilungen«, se ne splača kaj drugega odgovoriti, kot to, kar pravi nemški pregovor: Von einem Ochsen kann man nicht verlangen als ein Stück Rindfleisch.

Črna. Na Svečnico je napravilo »Kat. politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem« pri nas svoje zborovanje v zgornjih prostorih gostilne pri »Drofelniku«. Navzlic slabemu vremenu se je zbralo kakih 130 do 150 poslušalcev, med njimi tudi nekaj »socijev«. Med njimi je bil eden, ki je stal pred zborovanjem pred gostilno in pravil prihajajočim: Ne hodite gor, saj Grafenauer tako ne bode prišel, je že pijan pri »Matevžu«. Tej rdeči cvetki bi stopili drugače na jezik, pa bi se znal izgovarjati, da ni posebno »pri pameti«, za kar bi lahko dobil dovolj prič. Domači g. kap-

lan je v toplih besedah pozdravil gospoda vladnega zastopnika z Velikovca, gospoda poslanca Grafenauerja in gospoda vrtnarja Kriegla. Nato je nad eno uro poročal poslanec o delovanju državnega zbora ter nam orisal težnje treh glavnih strank v državnem zboru: nacionalcev, soc. demokratov in kršč. socialcev. Izrazil je prepričanje, da si stojijo zadnji dve stranki veliko bližje kot bi si kdo mislil. Pri nas tega ni nič zapaziti, ampak ravno nasprotno, kar je tudi umevno, ker sta to edini stranki, ki imata svoje organizacije, ena na katoliški podlagi, druga pa na brezverski. Drugi govornik gospod Kriegl je poudarjal prednosti življenja na kmetih pred onim v mestih in kazal, kako ravnajo nacionalni kapitalisti z delavci. Odobravanje, ki je sledilo govoroma, je pričalo, da sta govorila resnico, četudi večkrat žalostno. Sličen shod nam je obljubil g. poslanec za poletje.

Bilčevs. Odgovor bilčevskemu dopisniku »Štajerca«. Koj v začetku dopisa si se dvakrat prav debelo zlagal! Praviš namreč, da je župnik ustanovil društvo »Bilka«, kar pa ni res! 1. Društvo še ni ustanovljeno, ampak se šele ustanavlja; 2. jih mora več biti, da je društvo, župnik sam še ni društvo in ga tudi ustanoviti ne more! Dalje trdiš, da je tako društvo občini in družinam v škodo, ker se seje nemir med ljudi in spor med starši in otroke! No, pri nas je ravno narobe! Ljudje sami zahtevajo društvo, ker čutijo, da »Štajerca«, oziroma njegovi bralci sejejo nemir med ljudi in delajo spor med starši in otroke. Tako pravijo stari možje. »Štajerca« je namreč list, ki uči ljudi, oziroma vede slepe napredno ali svobodno misliti in živeti! K sklepu dopisa še zabavljaš čez telovadce in jih imenuješ »čuke« ter si v velikih skrbah, kdo neki bode »oberčuk!« Bodi potolažen in pomirjen, saj veš, da tebe ta čašt ne bode nikdar doletela, ker v našem društvu »Štajerca« ne maramo in njegovih pristašev ne sprejemamo. — Toliko v odgovor na dopis v »Štajercu«, kterege si z lažjo začel, s hujskanjem proti društvu nadaljeval in z zmerjanjem končal! Zares imeniten dopis, kakoršnega le »Štajerca« sprejme! Le več takih dopisov v »Štajerca«, pa boš videl, da nam pomagaš, sebi pa škoduješ!

Žabnice. Glede kuhinjskega tečaja se je že govorilo, da ga letos ne bo, ker so se prepozno oglasili. Sedaj ga pa vendar imamo. Deset domačih deklet in dve tuji se prav pridno uče kuhati. Prav je! Saj kar človek zna, vse prav pride! — Gostilničar v višarskem grabnu je prodal svojo hišo Jožefu Sluga. — Dne 4. t. m. bi se kmalu zgodila velika nesreča. V gostilni g. Krena imajo namreč za zabavo strelišče v sobi. Puška pa se je dne 4. t. m. nekemu po nesreči izprožila, ko jo je neprevidno držal. Svinčeno zrno je zadelo Ano Melher pri očesu, in le sreča je, da ni oslepela. Odšla je v Beljak v bolnišnico. — Tako slabe zime pa pri nas že dolgo nismo imeli. Komaj je padlo nekaj snega, pa je že skopnel. Uboga živina, ki toliko trpi vsled slabih poti.

Borovlje. (Četrto pismo državnemu pravdnistvu.) Trikrat je »Mir« že poročal o junaštvu Damkovega Folteja, ki ga je izvršil s Ksantnerjem v slavni borbi za sabljo občinskega redarja, a naše državno pravdnistvo spi naprej spanje pravičnega, četudi bi že parkrat, ko je bilo v Borovljah, imelo priložnost, zavzeti se za zadevo. Zraven tega je še občinski redar sam županu naznanil celi dogodek, župan ga vzel na znanje in storil svojo uradno dolžnost, — a akt je »izginil«. Ko občinski redar le ni dobil zadoščenja, ko je s tem videl, da županu ni za pravico in za njegove dolžnosti, ampak le za osebo Damkovega Folteja, je bil prisiljen, odpovedati službo. Kako pa bi naj tudi mogel opravljati še za naprej svojo službo, ko ga sme občinski odbornik, medtem ko redar opravlja svojo službo, celo napasti in mu siloma vzeti sabljo, in kljub temu ostane nekaznovan?! Tako daleč smo že prišli v Borovljah, da se mora redar, ki je vestno vršil svojo službo, umakniti občinskemu odborniku, ki ga je meni nič tebi nič napadel; tako daleč smo že prišli, da redar za svoje vestno delo

pri županu ne dobi podpore, ko je vendar župan prvi odgovoren za red v občini, marveč, da je prisiljen zapustiti službo, ker župan, »varuh reda in nočnega miru«, daje potuho napadom, kot bi bil redar »vogelfrei«, katerega sme vsak nabiti, kakor hoče. Pravica, kdaj se boš zbudila na Koroškem? Ali si mogoče celo že umrla?

Borovlje. (Razpis službe občinskega redarja.) Dosedanji občinski redar je prisiljen po vzrokih, ki so »Mirovim« bralcem gotovo še znani, odpovedal službo. Župan je razpisal izpraznjeno mesto, a pod kakšnim pogojem? V Borovljah je samo par priseljenih Nemcev, vsi drugi so rojeni Slovenci, občinski redar pa mora biti Nemec, ako hoče uživati čast, biti nastavljen v Borovljah pod slavnoznano komando g. J. Ogriza, zaščitnika napadalcev na občinskega redarja. Samo na Koroškem mogoče!

Deželni zbor koroški.

Izpremenjen zakon o ogledovanju bikov.

V 17. seji deželnega zbora dne 17. svečana je bil sprejet nov zakonski načrt o ogledovanju bikov. § 3. določa, da se smejo licencirati le biki, ki pripadajo pasmi tamošnjega plemenskega okoliša, in ki so stari vsaj 18 mesecev, in sicer za rejo pripravniki. § 8. določa: Pri ogledovanju izdani izborni listi veljajo samo do prihodnjega ogledovanja na vigred. Poslanec Krampl (kršč. socialc) se pritožuje, da kmetje z zakonom o ogledovanju bikov po pravici ne morejo biti povsem zadovoljni, ker je ta zakon tudi nekoliko kriv nazadovanja živinoreje. Prej so bili v nekaterih občinah po štirje biki, sedaj samo po dva ali trije. Tak zakon je potreben, toda sedanjí je krivičen zoper male posestnike. Poslanec Knappitsch predlaga, da naj se ogledovanje vsakega bika po zakonu prisili. Posl. Grafenauer pravi, da ima ta zakon dve strani, dobro in slabo stran. Res je, da je kljub zakonu manj živine. Vsled zakona o ogledovanju bikov so cene bikov tako poskočile, da je celo zadrugam nemogoče ali vsaj težko, kupiti dobrega bika. To je sicer dobro za kraje, kjer imajo bike na prodaj, ne pa za kraje, kjer morajo bike kupovati. Zboljšanja upa od višjih premij za izrejo bikov; današnje premije so vse prenizke. Drugo, kar škoduje živinoreji, je poleg pomanjkanja bikov katar na spolovilih, bolezen, ki se naglo širi in ki povzroča za živinorejo več škode, kakor kužna bolezen na gobcu in parkljih. Priporoča, da zoper to bolezen deželni odbor kaj ukrene.

Šolskemu odseku se odkaže predlog poslanca dr. Angererja glede izpremembe zakona za realke. Škof dr. Kaltner zahteva, da se naj tudi v višjih razredih na realki poučuje veronauk; mladina ga je potrebna. Dr. Steinwender in dr. Waldner se pridružita mnenju kneza in škofa.

18. seja dne 8. svečana.

Sprejeti so bili med drugim sledeči predlogi: Za občinsko pot med Čanjčami in Tretnikom se dovoli 15odstotni prispevek v znesku 600 K. — Zaradi regulacije Bistrice v Rožu naj stopi deželni odbor v dogovor z deželno vlado in kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah in poroča o tem v prihodnjem zasedanju. — Odkloni se prošnja Jožefa Frumlacherja za prevzete mostu v Otrovci pri Glinjah v deželno upravo, dovoli se pa enkratna podpora v znesku 500 K s pogojem, da se novi most zgradi po načrtu deželnega stavbnega urada. — Gospodarskemu odseku se odkaže predlog: Za izsušenje močvirja (blata) pri Brnci se dovoli k stroškom, proračunjenim na 6800 K vodni zadrugi 30odstotni prispevek v znesku 2040 K. — Za izsušenje Grebinskega blata se dovoli zvišanje 25odstotnega deželnega prispevka na 30 % s pogojem, da se vsled svoječasnih sklepov deželnega zbora porabi samo za male posestnike. Zaradi predloga glede regulacije Gline v spodnjem toku pri Celovcu in izsuševanja v tem okolišu se vname ostra debata, ki se je udeležijo Kiršner, deželni odbornik Winkler, pl. Dietrich, ki imenuje močvirje v celovski okolici škandalozne razmere, dr. pl. Met-

Imate bolečine?

Revmatične, protinske, v zobeh, glavobol? Ali ste se po prepihu ali drugače prehladili? Poskusite vendar bolečine utehajoči, zdravilni in krepujoči Fellerjev fluid z znamko »Elza-fluid«. Ta je v resnici dober! To ni samo reklama! Dvanajstotica za poskušnjo 5 kron franko. Izdovatelj samo lekarnar Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvaško).

nitz, dr. A. Lemisch in dr. Waldner. Tozadevni predlog se izroči stavbnemu odseku.

19. seja dne 9. svečana.

»Koroškemu društvu« na Dunaju se za učni tečaj za slovenščino na tamošnji univerzi dovoli 400 K (Slovenec pa ne da jo v deželi služb in jih pokrivajo z dežele ven), za telovadni tečaj 300 K in za umetniško društvo za Koroško 500 K. Knez in škof dr. Kaltner poroča v imenu pravnega odseka o predlogu, da se mestna občina v Beljaku pooblasti pobirati mrliškoogledne pristojbine: pri mrličih, ki se pokopajo v grobnicah (žrkih) 20 K, pri mrličih, ki se pokopavajo v lastnih grobovih, 10 K in pri drugih mrličih 2 K. Predlog se sprejme.

Sodelovanje občin pri deželni zavarovalnici.

Poslanec dr. Waldner poroča o tozadevnem predlogu, o katerem je že poročal finančni odsek, pa je bil nato odkazan še pravnemu odseku, ki je spoznal, da določa predlog prevelik delokrog. Predlog pravnega odseka nalaga občinam le dolžnost, podpirati deželno zavarovalnico v vodstvu poslov, zlasti presojati zavarovalne pogodbe, poizvedovati škode vsled požarov in zavarovalne premije pobirati in jih zavodu pošiljati. Zakon je bil sprejet v drugem in tretjem branju. — Poslanec Grafenauer in tovariši vložijo predlog, da se naj v prenešenem delokrogu občinam naložene agende oddajo c. kr. orožništvu.

20. seja dne 12. svečana.

Občini Možica se dovoli za leto 1913 pobirati od opojnih pijač naklado 6 K od hl. Predlog poslanca Lerchbaumerja glede razlastitve v svrhu vpeljave električne moči se odkaže vodopravnemu odseku. Šolskemu odseku se izroči predlog poslanca Burgerja, glasom katerega se naj izpremeni § 36. zakona z dne 8. februarja 1869. **Deželni šolski svet** naj bo sestavljen iz deželnega predsednika, iz štirih zastopnikov dežele, ki jih določi deželni odbor, iz enega referenta, iz deželnih šolskih nadzornikov, iz enega katoliškega in protestantskega duhovnika, z dveh članov učiteljstva, in sicer enega zastopnika srednjih šol in enega za ljudske in meščanske šole, in iz enega zastopnika mesta Celovca. Predlog se izroči šolskemu odseku.

Proti cerkvam in duhovnikom.

Nemškonacionalna večina v deželnem zboru je zopet pokazala svoje sovraštvo zoper cerkve in duhovnike s predlogom o uvedbi šolskega prispevka od premoženja, od katerega je treba plačevati pristojbinski namestek; poročevalec dr. Steinwender je odkrito priznal, da hočejo nacionalci s tem zakonom udariti župnike, ki imajo prebendo. Znano je, da morajo n. pr. cerkve plačevati davek, ki je proračunjen na deset let in se imenuje pristojbinski namestek. Sedaj naj bi cerkve in župnijska posestva plačevali 20 odstotni davek še za šolo. Noben stan v državi v primeri z izobrazbo ni tako slabo plačan, kakor duhovnik. Zato je razumljivo, da se pač malokomu ljubi posvetiti se temu na sebi že težavnemu stanu; vsi drugi stanovi kričijo po izboljšanju svojih dohodkov, duhovniku se pa še to hoče odvzeti, kar ima. Poslanec Walcher je govoril proti zakonskemu predlogu in označil postopanje nemških nacionalcev, ki so najprej v »Bauern-Zeitung« poslali članek, da bi ljudstvo za ta zakon pripravil, kot sovraštvo in nevoščljivost nasproti duhovnikom. Krivica je, če se hoče obdačiti revne cerkve, ki imajo že itak vsako leto primanjkljaj. Kdo bo plačeval, če cerkve ne bodo imele denarja? Če se ne bo zavzel za zadevo verski zaklad, bo morala plačevati zopet le občina in patron. Vlada takega zakona ne more predložiti v sankcijo. Knez in škof dr. Kaltner izpregovori k predlogu sledeče besede: Vzvišena misel je, študirati osem let v srednjih šolah in potem še štiri leta na univerzi, oziroma v bogoslovju, in za to biti nastavljen s 600 K letne plače. To je resničen položaj naše duhovščine. Če dobi ta ali oni kako podporo, se sme imenovati to le miloščina. Mašnih štipendij je pa na splošno na Koroškem tako malo, kakor v nobeni drugi deželi. Od ustanov, ki jih imajo cerkve, je treba plačevati tudi organiste, cerkovnike, duhovnika, konečno plačuje cerkev tudi davek. Z novim davkom bodo

vsled pasivov pri cerkvah prizadete še občine in patroni, ki nosijo itak težko butaro. Več ni treba o tem govoriti. Deželni predsednik si nasproti zakonskemu načrtu pridržali stališče vlade.

21. seja dne 13. svečana.

Sprejmejo se predlogi: Predlog deželnega odbora, da se občini Galicija dovoli k stroškom za most na cesti proti Mohljičam, proračunjenim na 873 K 24 h, 200 K podpore, se izroči stavbnemu odseku. — Sprejme se predlog stavbnega odseka, da se deželnemu odboru naroča, naj pri deželni vladi podreza, da se obravnave glede regulacije Bele v občini Žitarjavas čimprej izvršijo in se deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju more predložiti zakonski načrt. Poslanec Grafenauer izraža svojo veliko nevoljo, da se ta zadeva tako zavlačuje in odločno zahteva, da se vlada za zadevo začne bolj brigati. Deželni odbornik Winkler zagotavlja poslanca Grafenauerja, da bo deželni odbor delal z vso naglico in da priznava nujno potrebo regulacije. Pritožuje se pa, da se ljudje prepirajo in s tem zadevo zavirajo. Poslanec Grafenauer priznava dobro voljo deželnega odbora in deželne vlade v tem oziru, dela pa odgovorno za zavlačevanje centralno vlado, kateri kliče, da ni Job in nima Jobove potrpežljivosti. Vlada naj ve, da na Spodnjem Koroškem nismo volje izgubiti še zadnji košček zemlje. Če pa delajo ovire prepri, naj pa vlada poseže vmes s krepko roko. Deželni odbornik Winkler še enkrat zagotavlja poslanca, da bo tej zadevi obračal posebno pozornost.

O uporabi cestnega zakona

(§ 21.) glede predpisa za prispevanje vsled večje uporabe deželnih cest poroča poslanec Ellersdorfer: Ta predpis naj se nasproti domačim posestnikom in obrtnikom, ki se poslužujejo deželnih cest v svoje normalne potrebe, ne uporablja preostro.

Za uravnavo potoka Kozjak pri Rikarjavasi pri Št. Lenartu se k stroškom, proračunjenim na 10.000 K, obljubi 1000 K prispevka.

O odkupu ribarskih pravic.

Posl. dr. Waldner utemeljuje predlog o odkupu ribarskih pravic. Pravica do ribjega lova, ki jo imajo sedaj zasebniki v javnih vodah, se smejo odkupiti v prid in na predlog občine, ki meji na vode. Do odkupa ribarskih pravic v javnih jezerih ima prednost dežela. Predlog se izroči pravnemu odseku.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje kože samo
Steckenpferd-lilijnomlečnato milo od tvrdke Bergmann & Co. v Dečinu na L. Kos po 80 h se dobiva povsod.

Politične vesti.

Turško-laška vojna.

Lahom se v Tripolisu godi slabo. 150.000 mož že imajo na afriških tleh, pa se še ne upajo prodirati. V manjših spopadih pa so od Turkov in Arabcev tepeni. Turki dobivajo neprestano nove čete od tuniške in egiptovske strani. Francoski listi sodijo, da Lahi tujim ladjam delajo sitnosti in ovirajo trgovinski promet zato, da bi prisili druge države k posredovanju, da bi Turčija odstopila proti odplačilu Tripolitanijske. Laški vrhovni vojni poveljnik je sedaj v Rimu na posvetih. Laški listi pa ž njim niso nič kaj zadovoljni. Prvotno navdušenje se je poleglo, ker z vojno ne gre naprej, stane pa strašno veliko.

Kitajska — republika.

Iz Pekinga brzojavljajo 12. t. m., da je dinastija Mandžu sprejela ljudovlado in se odrekla kitajskemu prestolu. S tem bo najbrž vstavljeno prelivanje krvi.

Cerkvene vesti.

Birmovanje leta 1912. Kn. škof. uradni list, št. 2. naznanja, da bode vizitacija in birmovanje leta 1912. v sledečih župnijah:

4. majnika v Velikovu; 5. majnika v Grebijskem Klostru; 6. majnika v Žvabeku; 7. majnika v Spodnjem Dravbergu; 8. majnika v Guštajnu; 9. majnika v Črni; 19. majnika v Beljaku (glavna fara sv. Jakoba); 20. majnika na Vratih; 21. majnika v Pon-

tablju; 22. majnika v Naborjetu; 8. junija v Malem Št. Pavlu; 9. junija v Huttenbergu; 10. junija v Št. Juriju ob Jezeru; 11. junija v Šmihelu na Gosposveškem polju; 18. junija v Triffen-u; 19. junija v Knezovi; 20. junija v Kleinkirchheim-u; 22. junija v Požarnici; 23. junija v Gornji Beli; 24. junija v Stall-u; 25. junija v Mörtshach; 26. junija pri Sv. Krvi.

Binkoštno nedeljo in ponedeljek se bode birmovalo v Celovski stolni cerkvi kakor vsako leto, vendar s to razliko, da se začne pridiga in škofova maša že ob 8. uri, ne kakor dosedaj, šele ob pol 10. uri. Med birmovanjem se bodo brale tihe sv. maše.

Č. gospod p. Ladislav Jeglič, provizor v Podklostru, je imenovan spet za kaplana v Žabnicah.

Prestavljen je g. Ferdo Gindele, kaplan v Gmundu, kot mestni kaplan v Št. Vid ob Glini.

Vstopila sta v škofijo ter bila nastavljeni kot 1. mestni kaplan v Gmundu č. g. Oton Friderik Denk iz Bavarskega; 2. č. g. Jožef Huber iz Solnograda, kot kaplan v »Stall«.

Izstopil iz škofije je č. gosp. I. Unkell, kaplan v Trgu, ter se preselil v Švico.

Društveno gibanje.

Št. Janž v Rožu. V nedeljo, dne 25. svečana uprizori »Katol. slov. izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico« pri Gašparju v Podsinjavasi ob 6. uri zvečer igro: »Sinovo maševanje«. Vstopnina kakor po navadi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje. Katoliško delavsko društvo napravi na pustno nedeljo, dne 18. februarja, zborovanje. Na sporedu je: govor, igri »Nemški ne znajo« in »Ne kliči vraga«, tombola in tamburanje. — Odbor.

Črna. Dne 25. svečana 1912 ob pol 1. uri priredi tukajšnje »Kršč. soc. del. društvo« svoje mesečno zborovanje. Predaval bode č. g. kaplan o »francoski dobi med Slovenci.« Letos je ravno stoletnica tega za naš narod tako važnega dogodka. Pridite vsi, katere zanima naša zgodovina.

Vabilo na shod, ki ga priredi Izobraževalno društvo Št. Peter-Ruda na pustno nedeljo, dne 18. februarja 1912, ob drugi uri popoldne v Gorenčah pri »Buchbauru« s sledečim sporedom: 1. Dva govora. 2. Dve igri: »Marijin otrok« in »Trije ptički«. 3. Prosta zabava. Vstopnina **20 vin**.

Podljubelj. Igra »Padar« in veselica bo v nedeljo 18. februarja ob 4. uri popoldne.

Guštanj. Dne 4. svečana je priredilo naše slov. krščanskosocialno izobraževalno društvo svojo prvo poučno zborovanje. Kljub slabemu vremenu je bilo na zborovanju lepo število poslušalcev, ki so z navdušenjem sledili prepričevalnemu govoru gosp. dr. Jesenka iz Celovca; šli smo z govornikom za 300 let nazaj in mu sledili v današnje dne; videli smo, da se časi za delavca kot kmeta niso prav nič zboljšali. Bog daj, da bi moglo društvo več takih koristnih predavanj prirediti. Govorniku gospodu dr. Jesenku se zahvaljujemo, da ga ni ustrašila slaba pot in vreme.

Guštanj. Igra »Ne kliči vraga«, namenjena za Kotlje, se je morala odložiti.

Fliberško katoliško slovensko izobraževalno društvo priredi na pustno nedeljo, to je dne 18. februarja, v Narodnem domu pustno veselico s šaljivo igro »Občinski tepček«. Vstopnina kot navadno. Začetek točno ob treh. Prijatelji poštene zabave so vljudno vabljeni. Odbor.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo za Kostanje in okolico priredi v nedeljo, dne 18. svečana t. l., zborovanje pri »Kobanu« v Crešnjah. Začetek ob treh popoldne. Uprizorila se bode tudi igra »Trije tički«. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Železna Kapla. Tukajšnje izobraževalno društvo ima svoj občni zbor na pustno nedeljo, dne 18. svečana, popoldne po blagoslovu pri Bošteju. Spored: 1. petje, 2. poročilo, 3. igra. — Odbor.

Loterijske številke.

Brno, 7. februarja:	21	33	69	15	46
Trst, 10. februarja:	38	66	71	30	8
Linc, 10. februarja:	88	67	57	47	44

Tržne cene v Celovcu

dne 8. svečana 1912 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litr. (biren)			
	od		do		K	v		
	K	v	K	v				
Pšenica	22	8	—	—	13	68		
Rž	20	5	21	35	12	36		
Ječmen	—	—	—	—	—	—		
Ajda	22	48	23	50	11	60		
Oves	20	—	21	—	7	—		
Proso	—	—	—	—	—	—		
Pšeno	—	—	32	16	—	—		
Turščica	—	—	—	—	—	—		
Leča	—	—	—	—	—	—		
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—		
Repica (krompir)	—	—	8	88	4	—		
Deteljno seme	76	—	80	—	—	—		
Seno, sladko	6	—	8	—	—	—		
„ kislo	4	70	6	—	—	—		
Slama	3	20	5	50	—	—		
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—		
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—		
Mleko, 1 liter	—	28	—	30	—	—		
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—		
Maslo (goveje), 1 kg	2	80	3	20	—	—		
Sur.maslo (putar), 1 „	2	80	3	60	—	—		
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	20	2	30	—	—		
„ sur. 1 „	2	10	2	20	—	—		
Svinjska mast . 1 „	2	20	2	40	—	—		
Jajca, 1 par	—	18	—	26	—	—		
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—		
Race	—	—	—	—	—	—		
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—		
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60	—	—		
30 „ „ mehka, 1 „	2	60	3	—	—	—		
Ž i v i n a	Počrez		100 kilogr.		Prignalo	Prodalo		
			živa				zaklana	
	od	do	od	do				od
	v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—		
Biki	—	—	—	—	—	—		
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—		
„ za vožnjo	—	—	—	—	—	—		
Junci	—	—	—	—	—	—		
Krave	—	—	—	—	—	—		
Telice	—	—	—	—	—	—		
Svinje, pitane	—	—	154	160	50	50		
Prasete, plemena	—	—	—	—	—	—		
Ovce	—	—	—	—	—	—		

Živinski sejm je bil zaradi kužnih bolezni zaprt.

Zahvala.

Ker se za obilno udeležbo pri pogrebu našega prezgodaj umrlega soproga, oziroma očeta, gospoda

Frana Schlebniga

posestnika, gostilničarja, lesnega trgovca itd. ne moremo vsakemu osebno zahvaliti, izrekamo tem potom vsem, ki so se pogreba v tako obilnem številu udeležili, iskreno zahvalo; posebno pa se zahvaljujemo častitemu gosp. Franu Uranšku, župniku v Zvabeku, ki so se kljub tako slabemu potu in mrazu iz občine, kjer je rajnika rojstveni kraj, čisto sami pogreba udeležili; tudi se zahvaljujemo čast. gospodu župniku Jos. Rožmanu iz Črneč za lepo vodstvo kondukta in prav iskreno se zahvaljujemo še domačemu čast. gospodu župniku A. Vogrincu za lepi tolažbeni govor na grobu in vztrajno tolažbo za časa bolezni rajnega moža in očeta kakor tudi vsem društvom in sorodnikom, ki so se pogreba udeležili. Rajnika priporočamo v časten spomin.

V Libeličah, dne 11. svečana 1912.

Žalujoča žena in otroci.

Vabilo

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice Podravlje

registrirane zadruge z neomejeno zavezo ki se vrši

v nedeljo dne 25. svečana 1912 ob 3. uri popoldne v posojilniški pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem delovanju ter odobrenje računskega zaključka za leto 1911.
2. Volitev odbora, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
3. Slučajnosti.

K udeležbi vabi vse zadrušnike

načelstvo.

Malo posestvo

v Libčivesi (Leibsdorf) št. 9 pri Celovcu, z novozidano hišo in nekaj orolov zemljišča, je takoj naprodaj za 6600 K. Na hiši lahko ostane 2400 K. Pojasnila daje lastnik.

Volneno

blago za ženske in sukno za moške obleke, zadnje mode, razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju št. 308. Vzorci na zahtevo poštine prosto.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica za St. Štefan na Zili

registrirana zadruga z neomejeno zavezo, bo imela

dne 18. svečana t. l. ob tretji uri popoldne v hranilničnih prostorih pri Korperju v št. Štefanu na Zili svoj

XVII. letni občni zbor

s sledečim programom:

1. Čitanje revizijskega poročila, oziroma superrevizijskega.
2. Poročilo o delovanju hranilnice in posojilnice v letu 1911.
3. Posvetovanje o razdelitvi čistega dobička.
4. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev.
5. Razno.

K obilni udeležbi vabi vse zadrušnike

odbor.

Lažje je

hude bolezni se obvarovati, kakor pa ozdraviti. Že pri lahkem kašlju rabite zdravniško priporočeno, prijetno okusno in naglo učinkujoče sredstvo, imenovano

Thymomel Scillae.

Izvolite vprašati svojega zdravnika.

Steklenica K 2.20. Po pošti franko proti predplačilu K 2.90. Tri steklenice po pošti franko proti predplačilu K 7.—. Deset steklenic po pošti franko proti predplačilu K 20.—.

Izdelovatelj in glavna zaloga
lekarna B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj,
PRAGA-III., ogel Nerudove ulice št. 203.

Pozor na ime izdelka, izdelovatelja in varstveno

znamko!

Dobiva se v večini lekarn, v Celovcu »Pri angelu«, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica v št. Janžu v Rožni dolini

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

prideji svoj

redni občni zbor

v nedeljo, dne 25. februarja 1912, ob 3. uri popoldne v gostilni pri Tišlarju v št. Janžu

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Čitanje poročila o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje letnega računa za l. 1911.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vse zadrušnike

načelstvo.

SUKNO

in modno blago za gospode in gospe priporočila izvozna hiša
PROKOP SKORKOVSKÝ IN SIN
v Humpoleu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franko.
Zelo zmerne cene. Na željo
dam tukaj izdelati gosposke obleke.

GEFIRE

Le z uporabo leta 1886. pohvaljenega z znamko postavno zavarovanega
„Seehund“ gumijevga trana postane
mazila za usnje

res nepremočni, mnogo bolj trpežni, mehki in se jih še lahko svetli z voščilom. Tudi za vozna pregrinjala, konjsko opravo, jermenje itd. izvrstno. Dobiva se povsod v škatlicah po 30 h in večjih, če ne naravnost po edinih proizvajalcih: J. Lorenz & Co., Heß, Češko, in Böhme & Lorenz, Chemnitz, Saško. — Sodbe se glase:

Poslajte mi 20 škatel gumijevga trana mazila za usnje. Po priporočilu barona Gordiana Gudonus. Weiz (Štajersko), 14. VIII. 1908. Anton Stockinger, čevlj. mojster.

Navdušena priznanja

dajejo na revmatičnih, protinskih in nevralgičnih bolečinah kakor tudi na ozeblinah trpeči naglo učinkujočemu izdelku, imenovanemu

Contrheuman.

Lajša in pomiruje bolečine, izsesava otekline na členih, pospešuje njih gibčnost in odstranjuje neprijetno boleče srbenje.

Poprašajte pri svojem zdravniku.

Izdelovatelj in glavna zaloga B. FRAGNER, lekarna, c. kr. dvorni zalagatelj, PRAGA-III., vogel Nerudove ulice šte. 203. 1 škatlica 1 krono.

Proti predplačilu K 1.50 dobi se 1 škatlico }
" " " 5.— " " 5 škatlic }
" " " 9.— " " 10 " } franko

Pozor na ime izdelka, izdelovatelja in varstveno znamko!

Dobiva se v vseh lekarnah, v Celovcu: »Pri angelu«, Pavel Hauser, Vikt. Hauser, H. Gutt.

Otrokom najboljša!

To je in ostane:

Kathreinerjeva

Kneippova

sladna kava.

Kathreinerjeva krepi male in povzroči, da mleko prija, kjer bi se samo upiralo.

Kathreinerjeva
prinese srečo v hišo

OVES („Willkomm“).

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne uleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 60 kg za en oral. Podpisani pošilja 25 kg za 9 kron, 50 kg za 17 kron, 100 kg za 32 kron z vrečo vred. Vzorci po 5 kg s pošto franko proti 3 kroni 50 vin. predplačila.

Benedikt Hertl, grajščak, grad Golič
pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske
Ciril in Metodove vžigalice
 ki so priznane najboljše.

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

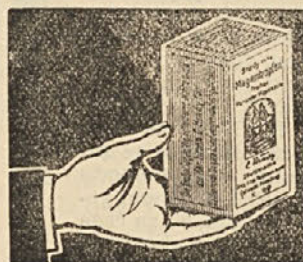

Velikanski uspeh

ima vsaka krojačnica z imenitno, bogato
 sortirano in zelo priljubljeno
 kolekcijo suknarnice
Lužný & Trlica
 Brno.

Zahtevajte takoj pošiljatev kolekcije za-
 stonj in franko.

Vse krojaške potrebščine!
 Ostanke po posebno znižanih cenah!

Svet in pomoč!

za tiste, ki
 trpijo

na težkam pre-
 bavljanju vsake
 vrste, gorečici,
 tvorbi kisline,
 zaprtju, bolečinah
 žalodca in s tem v zvezi stoečih slabostih, nudijo

v želodcu in s tem v zvezi stoečih slabostih, nudijo

že 80 let sem priznane pristne

Bradyjeve želodčne kapljice

prej Marijacejske kapljice imenovane. Varujte se
 enako glasečih se ponaredb in popačb in pazite na
 stransko varstveno znamko s podpisom C. B. dy. —
 Dobiva se v lekarnah. Pošiljatev v provinco po lekar-
 narju C. Brady, Dunaj, Fleischmarkt 2, 385.
 5 stekl. za K 5-30, 3 podvojnje stekl. za K 5 60 franko.

Lovske puške

vseh sestav, prizna-
 no delo prve vrste, z
 najboljšim strelnim
 učinkom, priporoča

Prva borovska
 orožnotovar-
 niška družba

Peter Wernig,

družba z omeji. zavezo
 : v Borovljah
 na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Pečarskega in lon- čarskega učenca

sprejme takoj Janez Češuti. Plovlje, pošta
 Vetrinj pri Celovcu.

Ako želodec slabo prebavlja

in so vsled tega motene tudi druge službe
 organizma, se uspešno rabi dr. Rose balzam.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli
 skrbno pripravljeno, tek zbujajoče in prebavljanje pospešu-
 joče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in od-
 strani znane posledice nezmernosti, slabe diete, prehlajenja
 in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne
 tvorbe kislin ter krče, je dr. Rose balzam

za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže
 imajo postavno de-
 ponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, e. in kr. dvornega
 dobavitelja,
 „Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,
 vogal Nerudove ulice.

— Po pošti se razpošilja vsak dan. —

Cela steklenica 2 K, pol steklenica 1 K. Proti naprej vpo-
 šiljati K 1-50 se pošlje mala steklenica, za K 2-80 velika
 steklenica, za K 4-70 dve veliki steklenici, za K 8-— štiri
 velike steklenice, za K 22-— 14 velikih steklenic poštne
 prosto na vse postaje avstro-ogrske monarhije.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu „Pri angelu“,
 P. Hauser, V. Hauser, H. Guit.

Zaloga sukna,
 platna,
 modnega in
 manufakturnega
 blaga.

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

Največja zaloga
 preprog.
 Popolne opreme
 za neveste.

Redka setev,
 dobra gnojitev

prinese jeseni
 bogato žetev!

Dobra pomladanska gnojitev

Thomasovo moko

je vsled znižane to-
 vornine, ki je še ve-
 ljavna do 15. majnika

prav izredno

koristna!

Thomasovo moko „Zvezdne znamke“ imajo naprodaj vse prodajalnice, označene po lepakih.

Tovarne Thomasfosfata z. z o. z., Berlin W 35.

Pred manjvrednim blagom svarimo!

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike
 K 6.—, po pošti franko K 1.— več. —
 V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom
 K 12.—, za družnike K 8-80, po pošti
 franko K 1.— več.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikouška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi
 zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne
 jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi
 za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi
 zakurjeno.

Poleti sediš na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno sloven-
 sko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8.000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge
 obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge
 do dne vzičja.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
 vnovčuje zapadle kupone.

Daje predjume na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
 proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
 Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke Šest žrebanj na leto. Glavni dobitnik
 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za
 komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji
 na leto. Glavni dobitnik K 180.000. Na mesečno vpla-
 čevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.